

Evaluatie Snelrecht niet- gedetineerden

19 april 2018

Inhoud

- Inleiding
  - Waar eindigden we eind 2016?
  - Vervolg in 2017
- Landenkaart pilots
- Opzet evaluatie
- Storytelling
- Kwantitatieve resultaten
- Impact op basis van proces en kosten
- Conclusies
- Aanbevelingen

Inleiding

In 2015 is de werkgroep ZSM en rechterlijke interventies begonnen als onderdeel van het Ketenprogramma ZSM. De werkgroep heeft onderzocht hoe de aansluiting tussen het ZSM-proces en de rechtspraak kan worden verbeterd. Hierbij is de focus komen te liggen op het uitvoeren van pilots met het zittingstype snelrecht voor niet-gedetineerden (SR NG).

SR NG is een zittingstype waarbij zaken met een niet-gedetineerde verdachte binnen een termijn van 3-4 weken op zitting worden gebracht.

Eind 2016 kon op basis van de resultaten van de pilots nog niet worden geconcludeerd wat de consequenties van het landelijk invoeren van SR NG zouden zijn. Daarom is besloten om in 2017 door te gaan met piloten en het aantal pilots uit te breiden.

Dit rapport geeft inzicht in de resultaten van de pilots eind 2017. De resultaten zijn op 21 december 2017 besproken in de werkgroep. Op basis van deze bespreking zijn conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd voor het vervolg.

Waar eindigden we eind 2016?

Pilots

SR NG werd al vanaf oktober 2014 bij het parket Midden-Nederland ingezet onder de naam 'inloopzitting'. De inloopzitting was bedoeld om relatief eenvoudige ZSM-zaken binnen een week na dagvaarden op de zitting te brengen.

In 2016 zijn naast de reeds bestaande pilot in Midden-Nederland, pilots opgestart in Amsterdam en Zeeland-West-Brabant.

Met de pilots werd beoogd antwoord te krijgen op de onderstaande vragen:

- Biedt SR NG een waardevolle toevoeging op de beschikbare zittingstypen (SSR, SR en PR regulier)?
- Biedt SR NG de flexibiliteit die beoogd is met het idee van 'Rechter van dienst' in relatie tot de betekenisvolle interventie?
- Aan welke randvoorwaarden zou bij een verdere uitwerking van het zittingstype SR NG aandacht moeten worden besteed?
- Lukt het om de SR NG zittingen kwantitatief en kwalitatief goed te vullen waardoor een rechter voldoende zaken op zitting heeft en voldoende zaken in één keer kan afdoen?
- Wat zijn de kosten van het werken met de SR NG zitting? Vereist deze vorm aanpassing van de bekostiging van de ketenpartners?

Destijds waren de ervaringen die met de pilots zijn opgedaan nog te beperkt om de bovenstaande vragen goed te kunnen beantwoorden. Daarom is besloten om in 2017 aanvullende pilots op te starten.

Vervolg in 2017

Aan het begin van 2017 stonden de volgende activiteiten op de agenda:

- Het opstarten van een pilot in Rotterdam, Den Haag of Noord-Holland maar ook in niet Randstedelijk arrondissementen als Noord-Nederland, Oost-Nederland, Limburg of Oost-Brabant.
- Het verder verdiepen van de werkwijze in Amsterdam door uit te proberen welke soorten zaken nog meer geschikt zijn voor SR NG-zittingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verzetten tegen een OMSB, jeugdzaken die om pedagogische redenen een snelle afdoening vragen, Tul bijzondere voorwaarden en huiselijk geweld zaken.
- De werkwijze in Midden-Nederland rond SR NG proberen substantiëler te maken in omvang. De pilot had alleen betrekking op feiten gepleegd binnen de provincie Utrecht (Utrecht-Stad, Oost en West).
- De pilot in Zeeland-West-Brabant continueren en deze pilot ondersteunen en voeden vanuit de praktijk in Amsterdam en Midden-Nederland. Hierbij was het doel om een beter beeld te krijgen of een dergelijke werkwijze ook in een kleiner arrondissement haalbaar is en welke randvoorwaarden belangrijk zijn.

De voorgenomen activiteiten zijn voor een belangrijk deel gerealiseerd. Er zijn pilots opgestart in Rotterdam en Oost-Brabant. In Amsterdam is de werkwijze verder uitgebreid door het zittingsaanbod substantieel te vergroten.

De pilot in Midden-Nederland is niet toegenomen in omvang en de pilot in Zeeland-West-Brabant is uiteindelijk stopgezet. Mogelijk vindt er een herstart plaats in 2018.

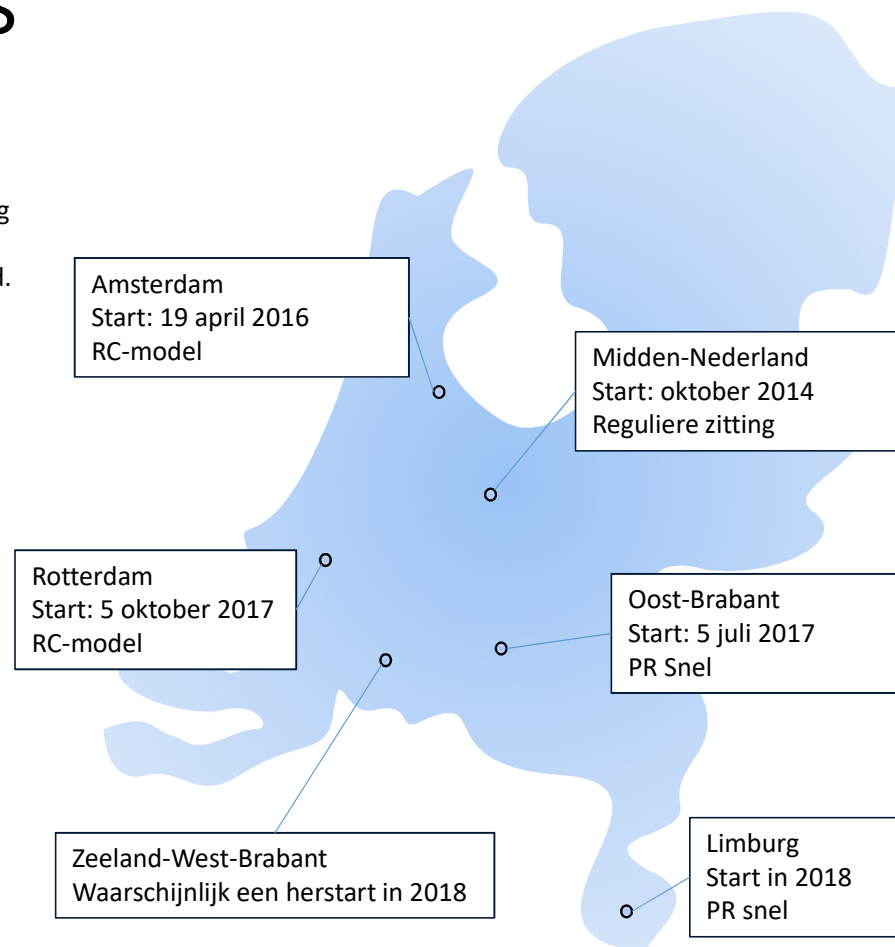
Landenkaart pilots

De landenkaart biedt een overzicht van de pilotlocaties die inmiddels zijn gestart (Amsterdam, Oost-Brabant, Midden-Nederland en Rotterdam) of die nog zullen gaan starten (Limburg en mogelijk Zeeland-West-Brabant).

Per locatie is aangegeven hoe de zittingscapaciteit is georganiseerd. Hierbij komen drie modellen voor:

1. RC-model (Amsterdam en Rotterdam)
2. PR Snel (Oost-Brabant en Limburg)
3. Reguliere zitting (Midden-Nederland)

Deze modellen worden later in deze evaluatie nader toegelicht.

Opzet evaluatie

Om de resultaten van de pilots in 2017 in kaart te kunnen brengen is er informatie verzameld over de verschillende pilots en zijn er interviews gehouden.

Er is vanuit een viertal perspectieven naar de pilots gekeken:

- Storytelling; beschrijving van aansprekende zaken die nut en noodzaak SR NG duidelijk maken
- Kwantitatieve resultaten; hoeveel zaken hebben we kunnen behandelen op SR NG en wat zijn de bijbehorende kwantitatieve resultaten?
- Werkproces en kosten; wat moest er veranderen in het werkproces en wat is de impact van deze veranderingen geweest, wat zijn de kosten?
- Projectoverkoepelende zaken; met welke zaken moeten we rekening houden bij de verdere uitwerking van SR NG?

Storytelling

Om de lezer een beter beeld te geven van de zaken die op de SR NG zittingen zijn behandeld is voor een drietal zaken het verhaal van de zaak uitgewerkt. De input voor de verhalen komt uit interviews met de rechters die de zaken hebben behandeld op zitting

Zaak 1. Huiselijk geweld binnen een Syrisch gezin

Inhoud van de zaak

De zaak betrof de verdenking van een echtgenoot die zijn vrouw en 6 kinderen meerder keren op verschillende wijzen mishandeld zou hebben. De oudste drie kinderen hebben hiervan aangifte gedaan bij de politie.

Het OM had de echtgenoot een gedragsaanwijzing van 3 maanden opgelegd en deze zou aflopen. Onder de gedragsaanwijzing was een locatie- en een contactverbod met het gezin opgenomen.

Behandeling ter zitting

Volgens de verdediging wilde de echtgenote de aangifte intrekken bij de politie en wilde zij en de kinderen dat de verdachte weer naar huis zou komen. Gelet op de non-verbale communicatie van met name de dochter besloot de rechter om in ieder geval de echtgenote als getuige te horen. Uiteindelijk zijn zij en de 3 oudste kinderen gehoord. Hieruit bleek dat er het nodige aan de hand was in dit gezin dat verder ging dan de ten lasten gelegde feiten.

De verdachte heeft een taakstraf van 100 uur gekregen en een voorwaardelijke gevangenisstraf van een aantal weken. Het locatie- en contactverbod is conform het advies van de reclassering verlengd en dadelijk uitvoerbaar verklaard.

Gelet op het verloop ter zitting heeft de OvJ aangegeven dat hij contact op zou nemen met Veilig Thuis en Reclassering teneinde toezicht te houden op het gezin.

Door het versneld afdoen van deze zaak is snel duidelijkheid ontstaan voor verdachte en slachtoffer. De complexiteit van de zaak is duidelijk geworden waardoor ook maatregelen en ondersteuning van buiten het strafrecht ingezet konden worden.

Zaak 2. Minderjarige veelpleger

Inhoud van de zaak

De zaak betrof een minderjarige waarover de Raad voor de Kinderbescherming blijkens de rapportage grote zorgen had en waarover de zorgen de laatste weken alleen maar waren verergerd (bijvoorbeeld stuklopen dagbestedingstraject in kader van leerplicht en dreigend verlies van verblijfplaats).

De verdachte was opgepakt vanwege een fietsendiefstal maar het was, gezien zijn dossier, nodig om iemand met meer sanctie mogelijkheden in te schakelen.

Behandeling ter zitting

Tijdens de zitting was de RvdK niet aanwezig. Ondanks de beschikbare rapportage was de afwezigheid van een zittingsvertegenwoordiger van de RvdK vooral vanuit een pedagogisch oogpunt een gemiste kans. Echter was uit het rapport duidelijk op te maken dat er grote zorgen waren over deze verdachte. Zijn vader was betrokken maar kreeg geen grip op zijn zoon. De verdachte was in beeld bij verschillende hulpinstanties maar had lik op stuk nodig.

In deze zaak heeft de minderjarige op verzoek van de rechter direct op de gang overleg gehad met zijn ouders en de betrokken advocaat of hij afstand wilde doen zodat de in het vonnis opgelegde bijzondere voorwaarde van jeugdreclassering direct ten uitvoer kon worden gelegd en men direct met hem aan de slag kon.

Gezien het acute probleem met huisvesting was een versnelde afdoening in deze zaak van grote waarde. Dankzij het uitgebreide rapport van de RvdK waren zorgen omtrent de verdachte direct duidelijk en kon de rechter, ondanks de afwezigheid van RvdK op zitting, toch snel handelen. Jeugdreclassering kon als gevolg van de snelle afhandeling direct worden ingezet.

Storytelling

Zaak 3. Huiselijk geweld

Inhoud van de zaak

De zaak betrof de verdenking van mishandeling van de echtgenote door de echtgenoot. De dochter van het echtpaar belde de politie, die op de achtergrond gegil van een man en een vrouw hoorde. De dochter heeft delen van de mishandeling gefilmd met haar telefoon.

Bij aankomst op de plaats delict zag de politie dat de echtgenoot met gebalde vuisten boven het slachtoffer hing. De vrouw is naar het ziekenhuis gebracht en de dochter is bij binnenkomst op het bureau gehoord.

Behandeling ter zitting

De verdachte was op zitting aanwezig en bekende direct schuld. Hij was open over wat er zich had afgespeeld en gaf aan dat hij gedreven werd door jaloezie. Vragen als "hoe heeft dit kunnen gebeuren, hoe gaat het nu, wat maakt dat het in de toekomst niet meer gebeurt" zijn behandeld. Dit had vooral zin omdat alles nog vers in het geheugen zat. Het slachtoffer heeft geen aangifte gedaan omdat ze een relatie had met de verdachte.

De verdachte had een schoon strafblad, bekende schuld en toonde berouw. Op basis van de aanwezige foto's, de video van het incident, de waarneming van de politie en de bekentenis van de verdachte heeft de rechter de verdachte een taakstraf van 100 uur opgelegd, waarvan 20 uur voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar.

Door het versneld afdoen van deze zaak is snel duidelijkheid ontstaan voor zowel de verdachte als het slachtoffer. De verdachte kon goed uitleg geven over wat is was gebeurd omdat het niet te lang geleden was en hij kan direct met zijn taakstraf beginnen.

Is SR NG echt betekenisvol?

Ja! De insteek is fantastisch; snelheid vasthouden is zeker nuttig en van maatschappelijk belang. Zaken kunnen zo niet in een map verdwijnen. Ook al kan het collega's soms meer werk opleveren, toch is het van belang en zaken dienen toch afgerond te worden. Dan maar liever snel.

Ja absoluut. Het heeft een omslag in het denken gebracht. Voorheen duurde het een aantal maanden om een zaak op zitting te brengen terwijl dat niet nodig was.

Voor sommige zaken waarin je juridisch niet kunt voorgeleiden, is het echt noodzakelijk dat er eerder een uitspraak van de rechter komt. In sommige zaken is de gedragsaanwijzing die door een OVJ aan een verdachte kan worden opgelegd, best een uitkomst. Maar zeker niet in alle gevallen.

Puur kijkend naar de doorlooptijd is het met name waardevol voor de rechtsgelijkheid. Over het algemeen worden verdachten die al vast zitten zwaarder gestraft dan loslopers. Dit kan dan ook betekenisvoller zijn voor de verdachte, het slachtoffer en de maatschappij.

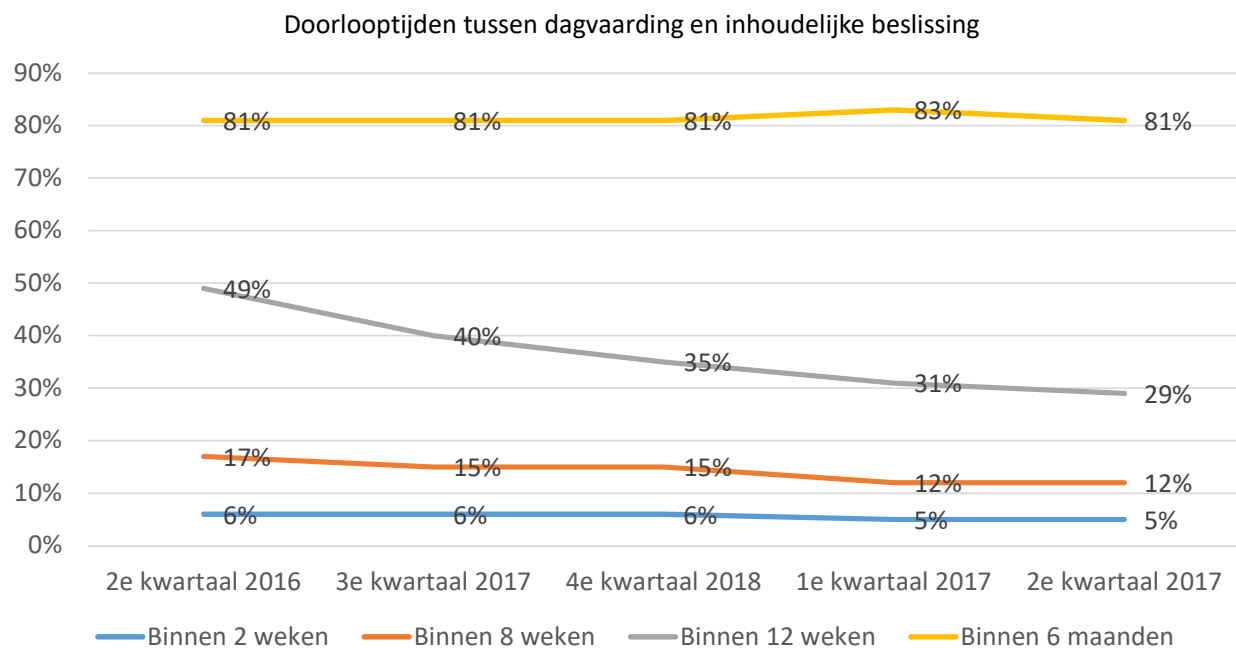
Naar de mening van de rechtbank kan een SR NG zitting een waardevolle toevoeging zijn op de bestaande zittingstypen als goed gekeken wordt naar wat voor soort zaken daar worden aangebracht. Indien de nieuwe SR NG zittingen enkel worden gevuld met de bulkzaken ziet de rechtbank minder toegevoegde waarde.

Het is met name voor het slachtoffer een erg waardevolle toevoeging. Vaak is SR en SSR te snel om de schade inzichtelijk te kunnen maken.

Doorlooptijden ZSM-zaken

Om de kwantitatieve resultaten van de pilots te kunnen vergelijken zijn in de onderstaande grafiek de landelijke doorlooptijden opgenomen tussen het moment van dagvaarden en de inhoudelijke beslissing door de rechter. De gegevens komen uit de ZSM-ketenrapportage van kwartaal 2 van 2017. Iets meer dan 80% van de ZSM-zaken waarin wordt gedagvaard heeft binnen 6 maanden een inhoudelijke beslissing. Daarbinnen zien we dat het aandeel zaken dat binnen 12 weken een inhoudelijke beslissing heeft is afgenomen. Deze vermindering is al sinds kwartaal 2 van 2016 zichtbaar en zet gestaag door. Het aandeel ZSM-zaken dat binnen 8 weken een inhoudelijke beslissing heeft laat éézelfde maar weliswaar minder sterke daling zien.

Kwantitatieve resultaten pilots in 2017

In 2017 zijn er vier locaties geweest waar SR NG zittingen zijn gehouden. Voor Amsterdam en Midden-Nederland was het een continuering van de pilots uit 2016 en eerder. In Oost-Brabant en Rotterdam zijn de pilots in de tweede helft van 2017 gestart. Hieronder zijn de beschikbare kwantitatieve gegevens opgenomen. Voor Amsterdam en Oost-Brabant zijn die op vergelijkbare wijze verzameld. Voor Rotterdam is nog niet alle informatie beschikbaar en van Midden-Nederland is alleen informatie beschikbaar over de hele periode waarin SR NG zittingen worden uitgevoerd.

Kwantitatieve gegevens 2017	Amsterdam	Oost-Brabant	Rotterdam
Aantal zittingen	294	23	2
Aantal zaken (excl. intrekkingen)	2331	82	10
Doorlooptijd bij zaak met slachtoffer <i>TLL accoord - zitting</i>	9,1 weken	3 weken	n.t.b.
Doorlooptijd bij zaak zonder slachtoffer <i>TLL accoord - zitting</i>	12 weken	3 weken	n.t.b.
Verstekpercentage	44%	55%	n.t.b.
Intrekkingen	3%	10 %	n.t.b.

Kwantitatieve gegevens periode oktober 2014 - december 2017	Midden-Nederland
Aantal zittingen	137
Aantal zaken (incl. 152 TULLEN)	612
Binnen 2 weken	57%
Binnen 15 - 21 dagen	22%
Gemiddelde doorlooptijd traject datum beoordeling – datum zitting	3 weken

Bevindingen kwantitatieve resultaten

Doorlooptijden

Bij SR NG constateren wij dat er over het algemeen korte doorlooptijden worden gerealiseerd. In Amsterdam zijn verreweg de meeste SR NG zaken behandeld. De zittingscapaciteit voor SR NG in Amsterdam is ook het grootste. SR NG is daar een volwaardig zittingstype geworden. De doorlooptijd van de zaken in Amsterdam is met 64 dagen (met slachtoffer) en 84 dagen (zonder slachtoffer) fors langer dan de 3-4 weken waar we naar streven bij SR NG-zaken. Door de grote toestroom aan zaken voor de SR NG-zittingen is de doorlooptijd opgelopen. De zittingscapaciteit is eind 2017 nog uitgebreid om vraag en aanbod meer in balans te brengen. Hierdoor moeten de doorlooptijden op termijn weer gaan dalen.

De doorlooptijd in Midden-Nederland en Oost-Brabant zit meer op de gewenste doorlooptijd van 3 weken (door verschillende in de beschikbare managementinformatie zijn de doorlooptijden niet helemaal vergelijkbaar omdat de datum beoordeling in de tijd voor het moment van TLL akkoord ligt).

Verstekken en intrekkingen

Het aantal verstekzaken in Oost-Brabant is in vergelijking met Amsterdam vrij hoog. Hetzelfde geldt voor de intrekkingen. De ervaring leert dat dit hoort bij de start van een nieuwe pilot. Na verloop van tijd verbetert de selectie van zaken en daalt het percentage verstekken. Tegelijkertijd zullen SR NG-zittingen een hoger verstekpercentage kennen omdat het veelal om eenvoudige zaken gaat waarin verdachten vaker dan in andere zaken de neiging hebben om niet te verschijnen op zitting.

Conclusie

Gezien het dalende aandeel van ZSM-zaken dat binnen 12 weken wordt afgedaan (zie slide 11) vormt SR NG een methode om in zaken van niet-gedetineerde verdachte toch een relatief korte doorlooptijd te realiseren. Daarnaast zien we dat het vergroten van volume uiteindelijk leidt tot een betere selectie van geschikte zaken. In die zin vormt SR NG een goede toevoeging aan de reeds bestaande zittingstypen (SSR en SR voor gedetineerden en de reguliere ZSM-zitting).

Impact op basis van proces en kosten

Proces

Vanuit de rechtspraak is op verschillende manieren zittingsruimte gecreëerd om SR NG zaken te kunnen behandelen. Er zijn drie zittingstypen in de pilots naar voren gekomen:

	RC-model	PR Snel	Regulier
Omschrijving	SR NG zaken worden door de rechter commissaris (RC) behandeld in combinatie met SSR- en SR-zaken met gedetineerde verdachten. De SSR- en SR-zaken zijn qua complexiteit vergelijkbaar met de SR NG-zaken	Dit is een zitting vanuit het reguliere zittingsbedrijf van de rechtbank gereserveerd voor snelrechtzaken van gedetineerde verdachten. De ervaring leert dat dit type zitting niet volledig wordt gevuld. De resterende tijd wordt gebruikt om SR NG-zaken te behandelen.	Er wordt op een reguliere politierechter zitting tijd gereserveerd voor SR NG zaken. De SR NG-zaken worden op korte termijn (maximal 3-4 weken) voor de zitting gepland achter de 'reguliere' zaken die al eerder zijn gepland conform de standaard appointeringstermijn
Type verdachten	Combinatie van zaken met gedetineerden (SSR en SR) en niet-gedetineerden verdachten	Combinatie van gedetineerden (SR) en niet-gedetineerden	Alleen niet-gedetineerden
Systemen	Compas en GPS	Compas en GPS	GPS
Voordeel	Flexibiliteit op het gebied van personeel en zaken	Geschikt voor rechtbanken met kleine kabinetten	Geschikt voor rechtbanken met kleine kabinetten
Nadeel	Lastig te implementeren op kleine rechtbanken	Zittingsrooster niet flexibel	Zittingsrooster niet flexibel

In Amsterdam is het RC-model een standaard werkwijze geworden voor het afhandelen van SSR, SR en SR NG zaken. De variant met PR Snel lijkt hier heel erg op maar vindt zijn basis in het reguliere zittingsbedrijf van de rechtbank. Het is voor de pilot in Oost-Brabant vooral ook een mogelijkheid geweest om eenvoudig met een pilot te kunnen starten en te experimenteren met het type zaken dat geschikt is. Bij een vervolg waarbij SR NG structureel onderdeel wordt van het zittingsaanbod wordt een reguliere zitting gebruikt.

Kosten

Uit interviews die hebben plaatsgevonden met de rechtbanken in het kader van deze evaluatie zijn geen directe kosten naar voren gekomen.

Impact op basis van proces en kosten

Proces

Binnen het OM zijn afhankelijk van de manier waarop de rechtbank de SR NG-zittingen heeft uitgevoerd meerdere afdelingen betrokken geweest bij het inrichten en uitvoeren van SR NG. Cruciaal in het proces is dat er op ZSM aandacht is voor SR NG zodat de juiste en voldoende zaken worden geselecteerd. Daar moet iemand zijn die een voortrekkersrol pakt, bijvoorbeeld de ketenprocescoördinator of coördinerend interventiejurist. Wanneer het volume aan zaken groter wordt, is het makkelijker om SR NG goed te positioneren en bij de afweging om te dagvaarden SR NG als afdoeningsmogelijkheid mee te nemen.

Kosten

Het uitvoeren van SR NG kost niet meer tijd of geld, het is eerder een verlegging van werk geweest. Het is in het begin wel een afwijkend proces en op het moment dat het nog om een beperkte zaakstroom gaat, kost het waarschijnlijk wel wat meer tijd. Als SR NG meer standaard wordt en het volume toeneemt is hier geen sprake meer van.

Proces

Om SR NG zaken op zitting te kunnen behandelen moet de politie het proces-verbaal tijdig aanleveren bij het OM. We zien dat bij de pilot in Amsterdam en Oost-Brabant aan de kant van de politie een afdelunit los van de basiseenheden is georganiseerd die voor de afhandeling van zaken zorgt. De afdelunit stuurt op kwaliteit en doorlooptijd waardoor de snelle interventie mogelijk is en als een 'return on investment' situatie ontstaat. Het lijkt geen voorwaarde te zijn om dit op die manier te organiseren maar sturing op kwaliteit en doorlooptijden van procesdossiers is wel cruciaal om SR NG te kunnen uitvoeren in de praktijk.

Kosten

De kosten zijn niet makkelijk inzichtelijk te maken.

Impact op basis van proces en kosten

Proces

Bij SHN is een volledige nieuwe werkstroom ontwikkeld om deze zaken op te kunnen vangen. Vanuit ZSM wordt een mail naar een apart team in de backoffice gestuurd, daar wordt de zaak opgepakt als een aparte stroom naast de reguliere zaken.

Er is sprake van veel overleg tussen SHN en het OM. Indien SHN aangeeft dat het niet haalbaar is de schade op tijd inzichtelijk te hebben dan gaat de zaak niet naar SR NG.

Kosten

Kosten hebben te maken met de bezetting. Mensen in de backoffice kunnen geen andere werkzaamheden meer doen. Om deze kosten verder te kunnen definiëren is nader onderzoek nodig.

Proces

Voor de reclassering is er procesmatig niet veel veranderd. Er is tijd nodig om rapportages te maken en daarvoor gelden bepaalde termijnen. De informatie die hiervoor wordt aangeleverd komt uit vroeghulpgesprekken en dossierinformatie.

Bij de meeste zaken op SR NG is geen reclasseringsadvies nodig.

Kosten

Er lijken geen additionele kosten te zijn geweest bij de invoering van SR NG.

Type zaken

De focus in de pilots was gericht op het identificeren van het type zaken dat zich goed leent voor de afdoening SR NG. De pilotlocaties bevinden zich in verschillende stadia van de pilot. Dit leidt dan ook tot uiteenlopende resultaten. Amsterdam, Oost-Brabant en Midden-Nederland hebben in 2017 de volgende zaken op SR NG zitting behandeld.

Type zaken behandeld	Amsterdam	Oost-Brabant	Midden-Nederland*
APV	115		
Belediging	99	1	X
Diefstal/verduistering	701	47	X
Geweld / vernieling / beschadiging	203	9	X
Heling	31	2	
Huisvredebreuk	25	11	
Opiumwet	72		X
Poging / medeplegen / -plichting misdrijf	20		
Valse munt / valse document	11	1	
Wederspanning/niet opvolgen ambt. bevel	227	3	X
Wegenverkeerswet	16		
Wet wapens en munitie	12		
Overig / onbekend	62	1	
Tul bijzondere voorwaarden			X

* Aantallen niet bekend

In Rotterdam zijn nog weinig zaken behandeld maar is het de bedoeling om de focus te leggen op:

- Zaken van verdachten waarvan de schorsing is opgeheven
- Wijziging bijzondere voorwaarden (versnelde procedure)
- Herroeping VI
- TUL toezicht zaken

In Midden-Nederland worden ook Tullen bijzondere voorwaarden behandeld in combinatie met een nieuwe zaak tegen een verdachte.

Conclusie

We zien dat alle type zaken zich lenen voor SR NG indien er voldoende tijd is voor vordering (SHN), onderzoek (politie) en het opstellen van een uitgebreid rapport (3RO). Er moet vanuit het effect gedacht worden; soms betekent dit snel op zitting, soms juist niet. Het creëren van volume bevordert het experimenteren met type zaken op deze afdoening. We zien dat het vergroten van volume uiteindelijk leidt tot een betere selectie van geschikte zaken.

Conclusies

In het afgelopen jaar is een aantal van de doelstellingen van het evaluatierapport van 2016 behaald, maar zeker niet alles. Alhoewel we mooie resultaten zien bij bepaalde pilotlocaties, kunnen we op basis van de huidige status vaststellen dat er nog een aantal uitdagingen zijn. Hieronder staan de conclusies op basis van de evaluatie die in 2017 is uitgevoerd.

Over het algemeen is iedereen het over eens dat SR NG een waardevolle toevoeging is op de bestaande zittingstypen. SR NG schept snel duidelijkheid voor verdachte en slachtoffer. De mogelijkheid van flexibel plannen van zaken en een korte doorlooptijd zorgt voor minder rework.

We zien dat de pilotlocaties aan het onderzoeken zijn hoe ze SR NG kunnen verwerken in hun processen. De drie modellen die we zijn tegengekomen, het RC-model, PR-Snel en Regulier, leren ons dat er, binnen de al bestaande structuren, veel mogelijkheden zijn om SR NG in de praktijk uit te voeren.

Er zijn veel verschillende type zaken geschikt voor deze afdoeningsmogelijkheid. We zien dat de pilotlocaties de beschikbare ruimte op dit gebied pakken en experimenteren met verschillende zaken. We constateren dat het creëren van volume kan zorgen voor een betere implementatie van SR NG. Het feit dat er genoeg zaken geschikt en beschikbaar zijn biedt een mooie kans om dat volume daadwerkelijk op te bouwen.

Het versneld afdoen van zaken draagt bij aan het betekenisvol afdoen van een zaak, de executie van een straf zit korter op het moment waarop het feit zich heeft voorgedaan dit vergroot het maatschappelijk effect en komt de executie van de straf ten goeden.

Conclusies

Helaas zijn we ook een aantal obstakels tegengekomen.

We zien dat mensen “pilot moe” zijn en dat de pilot vaak nog zo klein is dat mensen er gewoonweg niet aan denken om zaken op SR NG te zetten. Dit leert ons dat we het eigenaarschap onder de mensen bij ZSM moeten vergroten. Per regio hebben we voortrekkers nodig die op reguliere basis sturen op SR NG. Hierbij speelt cultuur een belangrijke rol en een mentaliteit waarin voorop staat dat we het gaan regelen (‘logistiek enthousiasme’). Locaties als Amsterdam laten zien dat betrokken aanjagers een sterk effect hebben op de ontwikkeling van SR NG.

De ketenpartners die wij gesproken hebben kunnen niet duidelijk aangeven welke extra kosten er gemaakt zijn of gemaakt zullen moeten worden om SR NG te kunnen introduceren. Bij een aantal ketenpartners is er bijvoorbeeld sprake van verborgen kosten. Hierbij kunt u denken aan kosten die verscholen zitten in de verschuiving van personeel dat, als gevolg van de verschuiving, geen andere werkzaamheden meer kan uitvoeren. We zien dat de kosten beter in kaart moeten worden gebracht. SR NG lijkt in principe efficiënter doordat rework wordt beperkt maar dit kan op basis van de pilots niet worden vastgesteld. Als SR NG breder ingezet gaat worden moet worden gemonitord of dit niet tot extra kosten leidt voor de ketenpartners.

We zien dat ketenpartners vaak vanuit hun eigen cultuur en organisatie denken en handelen. Men denkt snel in bestaande patronen en eigen processen. Voorbeelden hiervan zijn de output financiering van de Rechtspraak, het uitgangspunt van zaakseigenaarschap bij het OM en de standaard rapportagetermijn van de Reclassering. Ketenpartners zouden getriggerd moeten worden out of the box te denken. Dit vraagt om heldere communicatie tussen alle ketenpartners. Het is cruciaal om in gesprek te gaan over de behoeften en goede afspraken te maken.

Aanbevelingen

In samenwerking met de werkgroep zijn we op 21 december 2017 op de volgende aanbevelingen voor het vervolg van SR NG gekomen:

Kosten inzichtelijk maken

Er is een sterke behoefte aan een duidelijk overzicht van de daadwerkelijke kosten die komen kijken bij de implementatie van SR NG. Hierbij is het belangrijk om de directe kosten maar ook de voordelen, zoals kortere doorlooptijden en rework, op de lange termijn mee te nemen.

Overlap met OMSB en Raadsman bij ZSM

Programma's die al naast ZSM rechterlijke interventies lopen kunnen van belang zijn voor SR NG. Door deze drie programma's met elkaar te verbinden wordt het proces transparanter en kunnen mensen worden meegenomen in de totale transformatie van de strafrechtketen, zo zal dit programma niet als een extra handeling voelen maar als een middel om een landelijk doel (zoals de druk op doorlooptijden) te behalen.

Landelijke invoering SR NG

We zullen SR NG moeten presenteren als een beproefde methodiek die landelijk wordt aangeboden en die een onderdeel is van een scala aan instrumentaria dat moet zorgen voor meer maatwerk bij het afhandelen van strafzaken.

Voor de landelijke invoering is het idee om als een reizend circus langs alle locaties te gaan en mee te kijken met de praktijk. Dit zal middels de audit, intervisie en hands-on werken methode gaan. Op deze wijze is het minder facultatief en kunnen we meer sturen op de koers die we willen varen en daar hulp in aanbieden. Dit vraagt van alle ketenpartners inspanning, maar vooral commitment van rechtspraak en OM is belangrijk.

Aanbevelingen

Focus op de betekenisvolheid
van SR NG

De betekenisvolheid van deze werkwijze moet goed overgedragen worden. Het is hierbij belangrijk dat de voortrekkers, de aanjagers per ZSM locatie, dit doorleven en goed weten over te brengen bij hun collega's en de ketenpartners. Als men dit goed door heeft zal de mind set veranderen en zal men sneller geneigd zijn SR NG mee te nemen in de selectie van zaken.

Buiten de kaders denken

SR NG is nog steeds een zittingstype binnen het reguliere proces. Misschien zijn er nog wel andere mogelijkheden om de rechter directer bij ZSM te betrekken. Wij stellen voor om hier vanuit 'de gedroomde wijze van afdoening' over in gesprek te gaan met de ketenpartners. Is het bijvoorbeeld mogelijk om 24/7 advocaat, ZSM-partners en rechtspraak op 1 locatie en on the spot zaken te laten afdoen / laten berechten?